

Pensar amb la pintura

Material complementari
al programa de Cicle Inicial

PENSAR AMB ELS SENTITS

Llicència de Creative Commons
Pensar amb la Pintura: Cicle Inicial. Autoria: GrupIREF.
Està subjecta a una llicència de Reconeixement
NoComercial-Sense Obra Derivada 4.0 Internacional de
Creative Commons.

PROPOSTES PER TREBALLAR AMB ELS QUADRES

COM PRESENTAR ELS QUADRES

Recomanem que els quadres siguin introduïts amb un xic de misteri i de sorpresa, procurant algun moment d'intriga i despertant la curiositat.

Per això, suggerim distintes formes de presentació:

❖ **A través de mitjans diferents:**

- Paper.
- Projecció.
- Amb un cavallet (cobert, descobert o mig cobert, amb un vel, per endevinar)
- Dins un marc de quadre.
- A partir de cançons.
- Com una sorpresa que arriba de fora, com un regal, a partir d'una carta, d'un mail, etc.

Altres aspectes a tenir en compte en la presentació:

- Tamany postal si ho tractem individualment.
- Plastificat Din A4 per dues persones.
- Plastificat Din A3 per grups més grans.
- Tamany pòster per al grup.
- Amb blanc i negre primer, després amb color.

❖ **A través de distintes estratègies:**

- La figura sense fons.
- El fons sense figura.
- Puzzle per construir.
- Joc de retalls.
- Elements solts per col·locar.
- Blanc i negre com un pòster.
- Amb distintes fons.
- A partir d'un objecte.
- Amagat a la classe i buscar com un joc de pistes.
- Fent un dibuix (amb ratlles i rodones).
- A partir d'un joc d'endevinar.

LA CONTEMPLACIÓ DELS QUADRES:

Afavorir l'observació i enriquir les pròpies experiències a partir de preguntes **com ara:**

Observació:

- Què veig?
- Què em suggereix?
- Per què aquesta sensació?
- Quins són els colors que dominen en el quadre?
- Com està pintat el quadre, amb aquarel·la, oli, llapis, cera, etc.?
- Quin tipus de gest feia el pintor quan pintava el quadre amb el pinzell?
- Com i on són les línies mestres o compositives?
- Com està organitzada la imatge?
- Com està tractada la llum?
- Què hi ha en primer pla?
- Com és el fons?
- Quina és la relació fons/forma?
- Quina època de l'any representa?
- Quina deu ser l'edat i condició dels personatges o objectes?

Tema:

- Què em diu sobre (gats, rostres, paisatges...)?
- Què m'aporta que no sabia o que no m'hi havia fixat?
- He vist altres imatges semblant a aquesta?
- Jo, com ho dibuixaria o plasmaria?
- A més del dibuix diria que és un quadre que expressa: tristesa, alegria, llibertat, submissió, moviment i dinamisme, equilibri, justícia...?
- Quina relació té aquest quadre amb el llibre que llegim, amb el fragment, amb el personatge...?

Elaborar criteris propis i argumentats, possibilitat de reelaborar les pròpies creences i opinions:

- Quines raons tens per dir...?
- A partir de quin criteri dius que...?
- Què li sobra o què li falta...?
- Estic d'acord amb...
- No ho veig (ho sento) com...
- A mi què em diu, que m'aporta?
- M'agradaria més sí....
- És un quadre alegre, vital, trist, apagat? Busca un adjectiu que el defineixi.

Potenciar la capacitat d'orientar-se, de crear un gust personal:

- Què em fa sentir?
- Què em provoca?
- Quins mèrits li trobo?
- Primer m'ha semblat que..., després de parlar-ne penso que...
- M'agradaria veure'l sovint (el tindria a casa).

Potenciar el pluralisme després d'analitzar els judicis segons la seva documentació, justificació i raonabilitat:

- Pot ser que algú ho vegi completament diferent?
- Creus que pot ser que a algú no li agradi gens...?
- Creus que pot ser que a algú li agradi més que a tu...?
- En una altra època s'hauria representat diferent? Com?
- Des d'una altra cultura es representaria d'una altra manera?
- Si fossis un noi o noia o un adult també ho interpretaries així?

Més enllà del quadre:

- Podries explicar una història que comences amb aquest quadre?
- Podries explicar una història que acabés amb aquest quadre?
- Si et demanaven de trobar una música que encaixes amb aquest quadre, quina peça o tipus de música li posaries?
- T'agradaria ser dins el quadre?
- T'aventures a posar un títol al quadre?

Altres aspectes que poden tractar-se:

- Relació títol-obra
- Realisme-abstracció
- Comparacions amb altres obres del mateix autor, de l'època, etc.

Algunes coses que podem fer:

- Busquem un altre fons?
- Busquem una altra figura pel fons?
- Podem il·lustrar algunes de les històries que ens hem inventat?
- Podríem dibuixar un (cavall, personatge, fruita, etc.) a la manera de...?
- Podem pintar amb altres colors a partir d'una fotocòpia en blanc i negre.
- Entre tots representem la imatge, reproduint cadascú un element del quadre.
- Etc.

Elements que solen tractar-se:

- Relació títol-obra
- Realisme-abstracció
- Comparacions amb altres obres

Selecció d'obres

LECTURA

- ✓ Jean-Baptiste Corot, Lectura interrompuda, 1870.
- ✓ Edouard Manet, Dona llegint en un caf , 1879.
- ✓ Edouard Manet, Dona jove al llindar del jardí a Bellevue, 1880.
- ✓ Berthe Morisot, Noieta llegint, 1888.
- ✓ Henri Matisse, Dona llegint, 1894.
- ✓ Sorolla, En el jardí, 1896.
- ✓ Frantisek Kupka, Gamma de grocs, 1907.
- ✓ Jean Cocteau, Il.lustracions per Le Grand Ecard, 1922.
- ✓ Salvador Dalí, Escena familiar sota la l mpara, 1989.
- ✓ Mateo Vilagrassa, Lector, 1992.
- ✓ Capitell Monestir de Cañas. s. XIII, La Rioja.
- ✓ J-B Greuze, (1725- 1805), Petit peres s.
- ✓ W.Strang, (1859-1921), Vacances.
- ✓ P. Picasso, (1881 -1973), La carta.
- ✓ Rembrandt, (1606-1669), Verge bressolant l'infant.
- ✓ J.J. Shanon, (1862-1923), Contes de la jungla.
- ✓ F.Léger, (1882-1955), La lectura.
- ✓ D. Maurice, (1870-1943), Les musses.
- ✓ J-B. Greuze, (1725-1805), Noi amb llibre de text.
- ✓ T. de Lemprica, (1900-1980), Retrat.
- ✓ L. Alma-Tadema, (1826-1912), 94  a l'ombra.
- ✓ P-A Renoir, (1841-1917), Les nenes de Caillebotte.
- ✓ M.A. Buonarrotti. (1475-1564), La verge de Manchester.
- ✓ A-L Girodet, (1767-1824), El jove Romainville.
- ✓ Spitzberg, (1808-1885), Lectura del breviar al vespre.
- ✓ Fantin Latour, (1836-1904), La lectora.
- ✓ H. Matisse, (1869-1954), Lectora sobre fons negre.
- ✓ Edouard Manet, Lectura, 1868.

- ✓ Berthe Morisot, Llegint: la mare i la germana de la artista, 1869-70.

Vincent Van Gogh. Llibres:

- ✓ Natura morta amb biblia, 1885.
- ✓ Natura morta amb tres llibres, 1887.
- ✓ Natura morta amb escaiola, una rosa i llibres, 1887.
- ✓ Bodegó amb novel·les franceses, 1888.

Rembrandt. Lectures:

- ✓ Festa de música, 1626. Estudiós llegint, 1631.
- ✓ La profetessa Anna (La mare de Rembrandt), 1631.
- ✓ Retrat de Johannes Wtembogaert, 1633.
- ✓ Sant Pau, empresonat, 1635.
- ✓ Corneli Claesz i la seva dona, 1641.
- ✓ Titus llegint, 1655.
- ✓ Sant Mateu i l'àngel, 1661.
- ✓ Retrat de Titus, 1665.

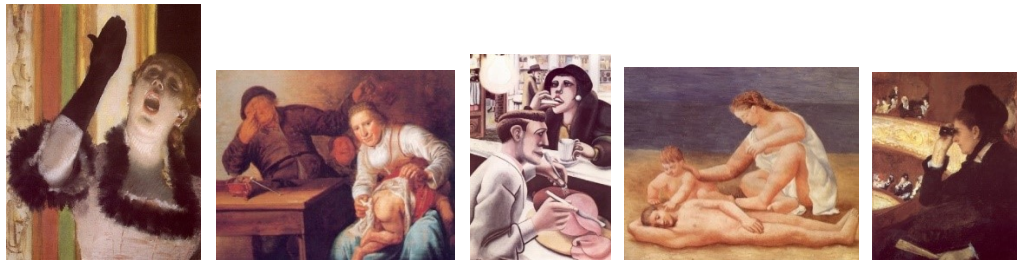
Pierre Auguste Renoir. Lectures:

- ✓ Madame Monet estirada al sofà, 1874.
- ✓ Dona llegint, 1875.
- ✓ Les nenes Wagemont a la tarda, 1884.
- ✓ Noia llegint, 1890.
- ✓ Nenes llegint en el jardí, 1890.
- ✓ El llibre de dibuixos, 1895.

Picasso. Lectures:

- ✓ Dona asseguda llegint. Pierrot, 1918.
- ✓ La lectora, 1920.
- ✓ Dona llegint, 1920.
- ✓ La lectura de la carta, 1921.
- ✓ Dona amb llibre, 1932.
- ✓ La lectura, 1932.
- ✓ La musa, 1935.
- ✓ Dona llegint, 1935.
- ✓ Retrat de dona, 1936.
- ✓ Gran banyista amb llibre, 1937.
- ✓ La lectura, 1944.
- ✓ Pau, 1952.

ELS SENTITS

- ✓ K. Hokusay, (1760-1849), Dóna mirant-se al mirall.
- ✓ M. Cassat, (1844-1926), A la llotja.
- ✓ Rembrandt, (1606-1669), Artista a l'estudi.
- ✓ P-A. Renoir, (1841-1919), La lectura.
- ✓ L. Everett Millais, (1829 -1896), El jovent de Raleigh.
- ✓ R. Lichenstein, 1923-1997), El so de la música.
- ✓ R. Dufy, (1877-1953), El quintet.
- ✓ E. Degas, (1834-1917), Cantant amb guants.
- ✓ E. Chillida, (1924-2002), Sense títol.
- ✓ J. Steen, (1626-1679), La dona malalta.
- ✓ P. Picasso, (1881 -1973), Família al costat del mar.
- ✓ N. Lancret, (1690-1743), Les pessigolles.
- ✓ P. de Limbourg, (1399-1416), Les riques hores del Duc de Berry, gener.
- ✓ Murillo, (1618-1682), Els menjadors de pastissos.
- ✓ E. Burra, (1905-1976), A l'snack bar.
- ✓ M. Cassat, (1844-1926), El te.
- ✓ J.W. Watherhouse, (1849-1917), L'olor de la rosa.
- ✓ J. Brueghel. (1525 -1569), Detall de l'Olfacte.
- ✓ J. Miense Molenaer, (1654-1690?), Els cinc sentits: L'olfacte.
- ✓ V. Chevillard, (1841-1904), Preparant el dinar.
- ✓ Jan Van Eyck, El matrimoni Arnolfini, 1434.
- ✓ Albert Durer, Estudi de mans pregant, 1508.
- ✓ Annibale Carracci, El qui menja mongetes, c.1583.
- ✓ Annibale Carracci, El qui beu, 1582-1583.
- ✓ Michelangelo Caravaggio, Noi mossegat per un llangardaix, 1595-1596. José de Rivera, Estudis de nas i boca, 1622.
- ✓ Theodore Rombouts, Els cinc sentits, 1632.
- ✓ Georges de la Tour, La dama de la puça, c. 1638.
- ✓ Hermann van Aldewereld, Els cinc sentits, (detall), 1651.
- ✓ Gérard de Lairese, Al·legoria dels cinc sentits, 1668.
- ✓ Jan van Bijlert, Els cinc sentits, (detall), S. XVII.
- ✓ Hyacinthe Rigau i Ros, Estudis de mans tocant la gaita, 1735.
- ✓ Ishikawa Toyonobu, Festí a la casa pública, 1751-1764.
- ✓ Giacomo Francesco Ciper. Al·legoria dels cinc sentits, S. XVIII.
- ✓ Edgar Degas, Marxants de cotó, 1873.
- ✓ Odilon Redon, Ull- Globus, 1878.
- ✓ Henry Moore, Ma d'artista, 1879.

- ✓ James Sant, El duet, c. 1890.
- ✓ Vincent Van Gogh, Bebedors, 1890.
- ✓ Gaugin, El menjar, 1891.
- ✓ Ramon Casas, La Madeleine, 1892.
- ✓ Max Ernst, La primera paraula clara, 1923.
- ✓ Juan Soriano, Ulls, 1938.
- ✓ Manuel Millares, El petó, 1953 – 1954.
- ✓ Jose Tilson, Veu, 1963.
- ✓ Tom Wesselmann, Boca, 1967.
- ✓ Joe Tilson, Transparències Els 5 sentits, 1968.
- ✓ Bengt Lindström, Home roig, 1968.
- ✓ Roy Lichtenstein, Lupa, 1968.
- ✓ Joe Tilson, Quatre elements, 1972.
- ✓ Claes Oldenburg, Paisatge amb nassos, 1975.
- ✓ Matias Quetglas, Mà, 1990.
- ✓ Claudio Bravo, Mans, 1991.
- ✓ Eduardo Arroyo, Dits, 1991.
- ✓ Luc Tuymans, Nas, 1993.

Jan Brueghel

- ✓ Al·legoria de l'oïda (detall), 1618.
- ✓ Al·legoria de l'olfacte (detall), 1617.
- ✓ Al·legoria de la vista (detall), 1617-1618.
- ✓ Al·legoria del tacte (detall), 1617.
- ✓ Al·legoria del gust (detall), 1618.

Jan Miense Molenaer

- ✓ De la sèrie "Els cinc sentits" :
- ✓ El tacte, S. XVII. La vista, S. XVII.
- ✓ L'oïda, S. XVII.
- ✓ L'olfacte, S. XVII.
- ✓ El gust, S. XVII.

David Teniers, el jove

- ✓ De la sèrie "Els cinc sentits":
- ✓ La vista, S. XVII.
- ✓ L'olfacte, S. XVII.
- ✓ L'oïda, S. XVII.
- ✓ El tacte, S. XVII.
- ✓ El gust, S. XVII.

Gonzales Coques

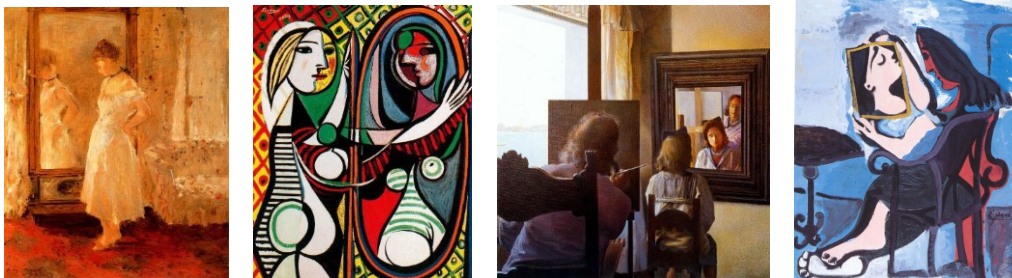
- ✓ De la sèrie "Els cinc sentits":
- ✓ La vista, S.XVII.
- ✓ L'oïda, S. XVII.
- ✓ L'olfacte, S. XVII.
- ✓ El gust, S. XVII.
- ✓ El tacte, S. XVII.

Barent Fabritius

De la sèrie "Els cinc sentits":

- ✓ Jove amb gat davant d'un mirall (Al·legoria de la vista), 1666.
- ✓ Home que afina un violí (Al·legoria de l'oïda), 1666.
- ✓ Autoretrat fumant davant cavallet (Al·legoria de l'olfacte), 1666.
- ✓ Autoretrat menjant raïms (Al·legoria del gust), 1666.
- ✓ Sexador (Al·legoria del tacte), 1666.

MIRALLS

- ✓ James Abbot McNeill Whistler, Simfonia en blanc nº 2, 1864.
- ✓ Edward Burne Jones, El mirall de Venus, 1870-76.
- ✓ Edgar Degas, Madame Jeantaud davant del mirall, 1875.
- ✓ Berthe Morisot, El mirall de vestir, 1876.
- ✓ Berthe Morisot, Dona jove maquillant-se, 1877.
- ✓ Ernest-Ludwig Kirchner, Dona al mirall, 1912.
- ✓ Pierre Bonnard, Tocador i mirall, 1913.
- ✓ Joan Miró, Nu amb mirall, 1919.
- ✓ Pablo Picasso, Noia jove davant d'un mirall, 1932.
- ✓ Balthus, Figura davant de la llar, 1955.
- ✓ Pablo Picasso, Dona al mirall, 1959.
- ✓ Salvador Dalí, Pintant a Gala d'esquenes, 1972-73.
- ✓ Ignacio Iturria, Mirall, 1998.

BODEGONS

Floris Claesz van Dijck

- ✓ Taula parada, 1622.
- ✓ Bodegó, 1613.

ESPELMES

- ✓ El Greco, Xicot encenent una candela, 1570-76.
- ✓ Gottfried von Wedig, Bodegó amb espelma, 1630.
- ✓ Gerrit Dou, Jove a la finestra amb candela, 1658.
- ✓ Adolf von Mezel, La germana de l'artista amb candela, 1847.
- ✓ Van Gogh, La cadira de Paul Gaugin, 1888.
- ✓ Emile Nolde, Ballarines amb espelmes , 1919.
- ✓ Max Beckman, Bodegó amb espelmes que han caigut, 1929.
- ✓ Max Beckman, Bodegó amb espelmes i mirall, 1930.
- ✓ Marc Chagall, La impugnació, 1943.
- ✓ Remedios Varo, Insomni I, 1947.
- ✓ Remedios Varo, Visita inesperada, 1958.

George La Tour

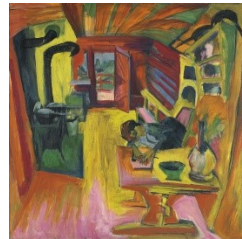
- ✓ Magdalena penitent, 1635.
- ✓ Magdalena penedida, 1638-43.
- ✓ El somni de Sant Josep, 1640.
- ✓ Sant Josep Fuster, 1645.
- ✓ L'adoració dels pastors, s. XVII.
- ✓ L'educació de la verge.

PAISATGES DE TARDOR

- ✓ Charles le Roux, Cirerers a la tardor , 1855.
- ✓ Carl Larsson, Octubre, 1882.
- ✓ Vincent van Gogh, Camp amb llaurador, 1889.
- ✓ Paul Klee, Missatge de tardor, 1922.
- ✓ Rafael Botí, Camps, 1955.
- ✓ Charles Burchfield, Sol de novembre emergent, 1956-1959.
- ✓ Godofredo Ortega Muñoz, Terras, 1967.
- ✓ Clara Gangutia, Tardor, 1998.

CUINES

- ✓ Martin Drölling, Interior de cuina, 1815.
- ✓ Kirchner, Cuina alpina, 1918.
- ✓ Maria Antonia Dans Boato, La cuina, 1960.
- ✓ Jonathan Leaman, La cuina de Jan Steen, 1995/96.

GATS

Franz Marc

- ✓ Gats, 1909-1910.
- ✓ Dos gats, 1913.
- ✓ Tres gats, 1913.

FIGURES AMBIGÜES

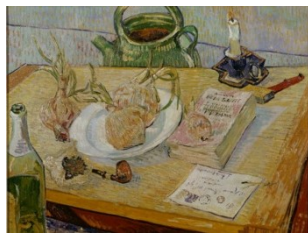
Dalí

- ✓ Desaparició del bust de Voltaire, 1940.
- ✓ Mercat d'esclaus amb el bust de Voltaire, 1940.
- ✓ Torero al·lucinogen, 1968-70.
- ✓ Aparició de la cara de l'Afrodita de Cnidos, 1981.
- ✓ Estudis per Voltaire. Aparició d'Afrodita.

JOS DE MEY I SANDRO DEL PRETE

- ✓ Escales a Belvedere, 1988.
- ✓ Partida d'escacs impossible, 1997.
- ✓ Entre la il·lusió i la realitat, 1995.
- ✓ Columnes.

ALLS I CEBES

- ✓ Singer Sargent, Venedora de cebes veneciana, 1880-82.
- ✓ Vincent Van Gogh, Natura morta amb arengades i all, 1887.
- ✓ Vincent Van Gogh, Natura morta amb cebes, dibuix, pipa i lacre, 1888. Cezanne, Bodegó amb cebes, 1895-1900.
- ✓ Vincent Van Gogh, Natura morta amb col lombarda i cebes, 1897.
- ✓ Claudio Bravo, Cebes, 1980.

FLORS I FRUITES

FANTIN-LATOURE

- ✓ Narcisos i tulipes, 1862.
- ✓ Flors i fruites, 1865.
- ✓ Flors i fruites sobre la taula, 1865.
- ✓ El compromís, 1869.
- ✓ Bodegó amb flors, 1881.

MÚSICA

- ✓ Pierre Auguste Renoir, La guitarrista, 1897.
- ✓ Max Pechstein, Tocant la flauta al camp, 1908.
- ✓ Marc Chagall, Violinista, 1911-1914.
- ✓ Henri Matisse, La lliçó de música, 1917.
- ✓ Ben Shahn, Orquestra de quatre instruments, 1944.
- ✓ Eduardo Úrculo, Músicos, 1960.
- ✓ Marc Chagall, Music, 1962-63.

BALL

- ✓ Jan Brueghel el jove, El ball de noces.
- ✓ Francisco de Goya, El ball a la vora del Manzanares.
- ✓ Henri Matisse, La dansa, 1909-1910.
- ✓ Emil Hansen, Ball al voltant del be d'or, 1910.
- ✓ Henri Matisse, La Dansa, 1912.
- ✓ Gino Severini, Jeroglific del ball, 1912.
- ✓ Kline, Hot Jazz, 1940.
- ✓ Paula Rego, El ball, 1988.